Нич? еллар буена Рузаевка районы Татар Пешл? урта м?кт?бе м?гариф ?лк?сенд? хезм?тт?шлекне Татарстанны? ?лм?т, Лениногорск районнары м?кт?пл?ре бел?н у?ышлы алып бара. Ш?риф Камалны? юбилей чараларын яктырткanda ике арадагы дуслык, ярд?мчел аралашу турында язган идек. ? х?зер Пешл?лел?рне? эшлекле с?ях?те турында берникад?р м?гълумат.23 апрель к?нне 25нче урта м?кт?п базасында “Татар теле ??м ?д?бият д?ресл?ренд? я?а алымнар кулланып укыту сыйфатын ?стер?” дип исемл?нг?н регионара ф?нни-гам?ли конференция узды. Конференцияд? Мордовия Республикасы Рузаевка районы Татар Пешл?се урта м?кт?бе директоры Флора ?хм?т?ан кызы Шамонова ?ит?кчелегенд? педагоглары Саляева С.С., Левченко Ю.Р., Дубинникова А.Б., Шамонова А.А. бел?н катнаштык. Тагы ф?нни-гам?ли конференцияд? Яр Чаллы социаль-педагогик технологиял?р институты профессоры ?нв?р Ш?рипов, Лениногорск ??м ?лм?т районы татар теле ??м ?д?бияты укытучылары катнашты. Элеге эшлекле очрашу м?кт?пт? беренче м?рт?б? булса да, килг?н укытучылар ?чен дист? еллар буена сузылган т?б?кара хезм?тт?шлек эшене? д?вамы булып тора. Очрашуда Мордовияд?н килг?н м?кт?п директоры Флора ?хм?т?ан кызы Шамонова шул хакта с?йл?де.

Зур х?рм?тк? лаек м?галлимебез ?нв?р Ш?рипов ?зене? чыгышында татар ?д?биятын, тарихын, м?д?ниятен ?йр?т? буенча мондый зур к?л?мле чаралар уздыру м?кт?п ?чен файдалы булуын, укыту-т?рбия эшен я?ача оештыруда алдынгы т??риб? уртаклашу белем бир? процессында югары н?ти??л?рг? иреш?г? м?мкинлек бир?ен ассызыклап ?тте. ?йтеп кит?рг? кир?к, ?лм?тне? 25 нче м?кт?бе “Россияне? и? яхшы 100 м?кт?бе” исемлеген? эл?кк?н.

Аннары музейда булдык. Ш???р ?ирend? музейларны т?ртипт? тоту, аларны? тормышын ?анландыру еш кына зур проблемага ?йл?н?. Авылда урнашканнарын ?йт?се д? юк. ?мен? ?лм?т районы Кич?чат авылында урнашкан Риза Ф?хреддин музее ш???рнекел?рг? д? ?рн?к булып тора. Музей татарны? танылган тарихчы галиме, дин эшлеклесе, м?х?ррире туган нигезенд? ?ле биш ел элек кен? ачылган. Республиканы? беренче президенты Минтимер Ш?ймиев заказы буенча ясалган Риза Ф?хреддин портреты аны? беренче экспонаты булып санала. Татар халкыны? к?ренекле фикер иясе яш?г?н чорны, к?нк?решне торгызу ?чен башка экспонатларны б?тен авыллары бел?н ?ыйганнар. М?гъриф?тчене? ш?хси ?йберл?рен ис? аны? туганнары б?л?к итк?н.

М?с?л?н, Риза Ф?хреддинны? ?ги энесе Салих Ф?хреддинов китерг?н “Шура” журналыны? 1910 елгы т?пл?м?се, и?е – 2 см, буе 3 см булган 1905 елда басылган ш?хси Коръ?не, галим ?з кулы бел?н “Ризаэддинъ Фахреддиновичъ Фахреддиновъ” дип язган ш?хси визиткасы, Согуд Гар?бстаны ?мире б?л?к итк?н поднос, Р.Ф?хреддин хатынына М?кк?д?н алып кайткан б?л?ге, гаил?л?ре бел?н т?шк?н фотолары ?.б. Ризаэтдин Ф?хреддин музее турында музей директоры Ш?йсолтанова Л.Н. - татар теле ??м ?д?бияты укытучысы т?б?нд?гел?рне с?йл?п бирде:
– Елына без икеш?р ме? кеше кабул ит?без. Бу ?ле музейга килг?нн?р ген?. ?зебез д? к?рг?зм?л?р бел?н чыгабыз, конференциял?рд? катнашабыз. Риза Ф?хреддинны? 150-еллыгына багышланган чаралар кысаларында былтыр безг? Уфадан й?з кешелек делегация килде. Юбилейга дип махсус конвертлар бастыргач, безг? филателистлар ?ыелды. 18 июньд? республика музейлары хезм?тк?рл?рен чакырып, Татарстан к?л?менд?ге семинар уздырачакбыз, – диде Дил?р? Гыймранова. Риза Ф?хреддин музее б?ек ш?хесне? тормыш юлын ??м эшч?нлеген ?йр?н?не? бер ?з?ген? ?верелде. Аны? хезм?тк?рл?ре м?гъриф?тчене? туганнарын барлау бел?н ш?гыльл?н?, алар бел?н даими элемт?д? тора. Узган елны х?тта Риза Ф?хреддинны? ?тисе, ?нисе ??м ??м?гате Нур?амал абыстай туган-тумачасын Кич?чат авылына ?ыеп очраштырдылар. Музейда галимне? 750 исемне (!) ?з эчен? алган ш???р? агачы да саклана.
Музей хезм?тк?рл?ре Риза Ф?хред-динны? балаларны т?рбиял??г? багыш-ланган хезм?тл?рен, аны? ?гет - н?сыйх?тл?рен б?генге яшь буынга ?иткер?не д? ?з бурычлары итеп к?р?-л?р. Шу?а к?р? балаларны биред? и? к?телг?н кунаклардай кабул ит?л?р. Риза Ф?хреддинны?, ч?ч?кл?р сабыйны? з?выгын т?рбияли, матурлыкка ?нди, диг?н с?зл?рен иск? алып, балаларны табигатьк? алып чыгалар, авылны? искиткеч матур чишм?л?рен? баргач (Кич?чатта Риза Ф?хреддин чишм?се д? бар) уеннар, викториналар уздырып, тарих бел?н мавыктырырга тырышалар. Билгеле, нефтьчел?р ярд?м итм?с?, Риза Ф?хреддинны? музеен т?з?, башка музейларны да кызыктырырлык итеп эшл?т?, б?лки, м?мкин д? булмас иде, ди Л.Н. Ш?йсолтанова. Музейлар к?п очракта бары тик д??л?т ярд?мен? ген? таянырга м??б?р бит. М?гаен, барысына да бер?р оешма “ярд?мче” итеп билгел?нс?, х?лл?ре к?пк? яхшырак булыр иде, б?ек ш?хесл?ребезне? мирасын саклау эше д? ?и?ел?ер иде.
“Т?б?кара хезм?тт?шлек планы” нигезенд? ?лм?т ш???рене? 25 нче урта гомуми белем бир? м?кт?бе коллективы Мордовия Республикасы Рузаевка районы Татар Пешл?се м?кт?бе педагоглары бел?н хезм?тт?шлек эшен алып бара, дидек. ?лм?тне? 25нче м?кт?бе “Россияне? и? яхшы 100 м?кт?бе” исемлеген? керг?н м?кт?пт? кил?ч?к буынга белем, т?рбия бир?д? т??риб? уртаклашып кайттык.
?лм?т Д??л?т академия драма театрында булдык, ш???рне урап чыктык, матур я?а талейбусларында да й?рерг? туры килде. Б?гелм? ш???ренн?н ?лм?тк? килг?нд?, юл буе нефть буровойларын карап бардык. Ш???р нефть ?стенд? тора. Ш???р д? матур, м?кт?пл?ре д? ?йтеп бетергесез матур. М?кт?п эченд? гостиницалары эшли, басейннары зур, ике спорт залы - кечесе ??м зуры; анда футбол да уйныйлар. М?кт?пт? 1003 укучы, 99 укытучы, 5 завуч ??м бер директор. М?кт?п завучы Алия Илгиз кызы татар теле ??м ?д?бият укытучыларыны? ?ит?кчесе д?. Ана телен нибары 15 укытучы укыта. Барысы да яшьл?р. Кабинетларында н?рс? укыту ?чен кир?к - барысы да бар. М?кт?п - ?ч катлы бина. Беренче каты оранжевый, икенчесе - яшел, ?ченчесе з??г?р - к?к т?ст?. Залларда к?нн?н эшл?нг?н диваннар. Уйный торган б?лм?л?ре искит?рлек итеп ?и?азланган. Китапхан?л?ренд? зур ??м якты уку залы да бар. Т?рле юн?лешле

технология класслары: кызларга - кухня, тег? б?лм?се, малайларга – я?а укыту стандартлары тал?п итк?н ??н?рхан?. Йокы б?лм?л?ре, т?рле-т?рле уен б?л-м?л?ре: барлык балалар ?чен лего уены б?лм?се... Укучылар ирт?нге ?иде с?гатьк? м?кт?пк? кил?л?р ??м кич ?идед? кит?л?р: “…м?кт?пт?н кит?себез д? килми”, - дил?р. М?кт?п эшен? моннан да югары б?я юк. Белем учагы бинасын нефтьчел?р т?зеп бирг?н - ин?сенн?н ?ебен? кад?р уйланып булдырылган. М?кт?пне? бинасына туры килерлек эчт?леге д?. Без 3 д?рест? булдык, 15?р минут ??рберсе. ИЗО укытучысы Патрикеева В.А. ?ит?кчелегенд? укучылар к?газьд?н т?б?т?й эшл?дел?р. 8нче сыйныфта Татарстанны? татар м?кт?пл?ре ?чен программа нигезенд? “Гади ??мл?л?рне кабатлау” темасына н?ти??ле татар теле д?ресен Г.И. Сабитова ??м 1нче сыйныфта Мордовия татар м?кт?пл?ренд? д? белем бир? Программаларына туры килг?н татар теле д?ресен, укыту алымнары у?ышлы кулланып, Г.?.Мадишина ?тк?рдел?р. Аннары шигърият кич?се “Габдулла Тукайны? кече лауреатлары” исеме астында актлар залында ?тк?релде. Очрашуны йомгаклап, пленар утырыш ?тте. “Татарстан нефтьчелегене? 70 еллыгы” исеменд?ге 25нче урта м?кт?бенд? безг? б?л?кк? китаплар, рамкада грамоталар, регионара ф?нни-гам?ли конференцияд? катнашкан ?чен сертификатлар бирелде. Без д? буш кул бел?н бармадык. Т?мле к?чт?н?чл?р ??м китаплар алып бардык. С?ях?тебез файдалы да, к??елле д? булды.

Сания Саляева